

De Postrijder der provincie Limburg

MEN SCHRIJFT IN

te Tongeren bij M. COLLÈS, uitgever en eigenaar van dit blad, groote Markt, n° 51.

verschijnende dinsdags, donderdags en zaterdags.

ABONNEMENT

binnen de stad, 7 fr. per jaar.
buiten de stad, 8 fr. »
Een blad afzonderlijk 15 centiemen.
Aankondigingen 15 centiemen per drukregel.

TONGEREN, DEN 27 MEI.

Bedevaart naar O.-L.-V. van Tongeren.

Tongeren is en blijft altijd de stad der edele overleveringen, der katholieke geheugenissen. Deze bedevinding kwam ons aan den geest toen wij verleden woensdag getuige waren van de groote bedevaart naar het miraculeus beeld van Onze-Lieve-Vrouw van Tongeren.

Reeds dinsdag waren alle straten waar de processie moest voorbij komen, luisterrijk versierd. Geen huis, om zoo te zeggen, dat niet bevestigd of met bloemen en dennen versierd was. De oude tempel vooral was rijkelijk versierd. De onvergelykelijke schat welken onze kerk bezit was aan de vereering der bedevaarders ten toon gesteld. De gansche kerk had met den stijl van het gebouw passende versiersels ontvangen.

Terwijl Mgr de Montpellier om 10 uren de pontificale hoogmis celebreeerde, vormde zich buiten den tempel de overgrote processie der vreemde parochiën. Meer dan tachtig parochiën namen deel aan den stoet. Het kanton Bilsen alleen had meer dan 5000 pelgrims aangevoerd; dat van Glons ten minste 3000; Horion-Hozémont 1500; Borgloon 4000; Vlijtingen 3000; Waremme 3500. Daarbij moeten gevoegd worden de vijf-en-twintig parochiën van het kanton Tongeren. de gansche stad en de talrijke bedevaarders uit Hasselt, St-Truiden, Stavelot, Verviers, Jemeppe, en uit menige dorpen der provincie Luik. Vergeten wij vooral niet de heeren leden van het pauselijk komitee van Luik die in groot getal voorafgegaan van hun vaandel aan de processie deel namen.

Het grootste deel dezer bedevaarders hadden te voet, al biddende of zingende, drie of vier uren wegs afgelegd. Afgemat door de reis en door de brandende zon gingen zij niet te min voort met bidden en zingen. Het gebed en de lofzangen kenmerkten de kleinste parochiën; het muziek der harmoniën en fanfaren kondigde de aankomst der groote gemeenten aan.

Te vergeefs zouden wij de lijst van alle parochiën of genootschappen willen opgeven die deel nemen aan de processie, te vergeefs zouden wij de opschriften willen mededeelen die de huizen of de bannieren versieren; men moet deze bijzonderheden ter zijde laten om slechts de grootscheit van dien godvruchtigen stoet te bewonderen.

Na de terugkomst der processie beklom Mgr de Montpellier het spreekgestoelte opgericht aan den voet van den toren in tegen-

woordigheid eener onafzienbare menigte geloovigen.

« Laat mij toe, geliefde broeders, eenen voor het hart eens bisschops zoeten plicht te vervullen; laat mij toe u geluk te wenschen om mijnen dank uit te drukken aan uwe waardige geestelijkheid en aan de geloovigen der stad Tongeren voor alles wat zij gedaan hebben om deze heerlijke betuiging van katholiek geloof in te richten; laat mij toe u allen te bedanken gij die in zulk groot getal van de naburige kantons en der verwijderde dorpen aan den ijzer uwer herders geantwoord hebt! God heeft elken uwer stappen geteld, hij heeft de uitgestrektheid uwer opofferingen gemeten. Hij zal u beloonen in de volheid zijner macht en zijner goedheid.

« Katholiek volk van Limburg, der Kempen, van Haspegow, welke reden voert u naar Tongeren in deze slechte dagen waar de hand der goddelijke rechtvaardigheid zoo zwaar schijnt op uwe hoofden te drukken, terwijl de volkeren en degene die de volkeren regeeren schijnen te vergeten dat er een God is die de wereld regeert? Waarom, terwijl de Kerk in rouw is ter oorzake der gevangenschap van den opperpriester, waarom kiest gij dezen tempel om er te komen weenen en genade van den hemel af te smeeken?

« Ah! gij hebt u herinnerd dat het volk van Israël, het volk van God ook eens geslagen werd door de hand des Heero en vervolgd door de aanbidders der afgoden! Alles scheen verloren; maar een priester, een heilige grijsaard, op het oogenblik van te sterven, de moedige Mathathias vergaderde zijne kinderen en zeide hun: herinner u de werken uwer vaders gij zult de glorie vinden, gij zult eene eeuwige naam verwerven en gij zult niet vergaan. *Memento opus patrum et accipietis gloriam magnam et nomen aeternum.*

« Gij hebt deze woorden niet vergeten, christenen, en in tegenwoordigheid der beprovingen en der straffen die ons overladen hebt gij gezegd: Wij ook zullen ons de daden onzer vaders herinneren, wij zullen onzen moed gaan heropheuren onder de monumenten en in bijzijn der heilige overblijfsels die ons de gedachtenis teruggeven van onze voorvaders; wij zullen naar de oude stad Tongeren gaan om ons geloof te vernieuwen en onze hoop verlevendigen in den vermaardsten onzer tempels.

« En gij kont geene betere plaats kiezen. Tongeren is de wieg van het christendom in dit gedeelte van Gallië. Tongeren, heeft reeds in de eerste eeuw het geloof ontvangen van den H. Materous, gezonden door den H. Petrus! Achtien honderd jaren zijn voorbijgegaan, alles is veranderd en omvergeworpen. Eene zaak alleen is staande gebleven: het geloof van den heilige Materous.

« De Hunnen en de andere barbaren hebben de muren van Tongeren omverre geworpen en hare huizen verbrand; maar zij zijn niet in staat geweest om uit het hart van dit volk het geloof te verbannen dat Materous er geplaat had. De

eerste kristene gebouwen, opgericht op dezen grond, hebben kunnen verdwijnen in de vlammen aangestoken door de brandtoetsen der afgodendienaars; andere tempels, prachtiger dan de eerste zijn uit de puinen opgestaan en in de IXe eeuw zien wij eenen Paus, de H. Leo III, de kerk van Tongeren komen consacreren op verzoek van Karel-de-Groote. Deze prachtige tempel welken men heden met zooveel kunst herstelt, staat recht sedert meer dan zes honderd jaren en zijne steenen, welsprekender dan alle lofspraken antwoorden op de godslasteringen des ongeloofs en zijne treffende getuigen der voortdoring en der onvergankelijkheid der H. Kerk. *Et portae inferi non praevalebunt*, en de poorten der hel zullen onmachtig zijn.

« In bedevaart alhier gekomen, om uw geloof te versterken, zijt gij er ook gekomen om er eene nieuwe en heilige hoop te putten.

« Degene zelfs, die het geluk niet hebben ons geloof te deelen, gevoelen op sommige dagen dat de godsdienst alleen ons kan ondersteunen in de vreeslijkste beproevingen! Mannen van geloof, volk van geloof, gij weet dat over lang en ziedaar hetgeen u aanspoort om met zulke vurigheid de tusschenkomst komen af te smeeken van die Heiligen wier reliquiën hier met zoo veel zorg bewaard en met zulke oprechte godsvrucht vereerd worden.

« Welke schat van geloof, van liefde en bescherming is doch die kerk van Tongeren! Zij herinnert alles wat moet dierbaar zijn aan katholieke herten; het geheugen van den Kalvarieberg, in die uitstekende reliquie van het H. Kruis des Zaligmakers, het geheugen van de inplanting des kristendoms in die reliquie der heilige apostels Petrus en Paulus, der heilige Jacobus en Joannes-Baptista; het geheugen van den strijd der martelaren, in de reliquiën van zoo menige helden en heilige martelaren voor het geloof gestorven; het geheugen eendelijk van die groote mannen, stichters van onze steden, van ons vaderland, van ons geloof, den H. Materous, den H. Servatius, alle heilige bisschoppen dezer stad en des bisdoms! Apostelen, martelaars, belijders, maagden, welk waardiger leger zoudt gij kunnen aanroepen om op te staan tot verdediging der kerk.

« Ja, gij hebt goed gedaan deze heilige patronen te aanroepen. Geen ander leger is nog in staat om de zaak van God te doen zegepreken; de aardse mogendheden zijn onmachtig om het kwaad tegen te houden; de Hemel moet ons bijstaan en de Hemel zal ons gebed niet verstoeten.

« Waarom hebt gij dezen dag gekozen om u in deze stad en rond dezen tempel te vergaderen? Omdat op dezen dag de kerk Maria bedankt voor hare bescherming, omdat op dezen dag door den bijstand van Maria eene roemrijke overwinning behaald werd op de Turken, de vijanden van den katholieken naam; omdat ter herdenking van dezen dag de kerk haar uitgeroepen heeft de *Hulp der Christenen, Auxilium Christianorum*;

zullen zien wie het spel wint.»

« Nimmer, » zoo stoot Frederik op, « had ik gedacht, dat ik tot u zoo spreken kon; maar wanneer gij niets anders weet, dan mij met uwe tegenspraak te kwellen, blijf dan in het vervolg liever uit den molen, dat is beter voor u en voor mij.»

« Ook dat nog, » zeide Max, « thans wijst mijn eigen broeder mij als een wildvreemde van zich af, maar dan zal er nog wat anders gebeuren voor aleer ik van mijne plaats wijk, zonder dat ik het wil.»

Hij zette zijn voet vooruit als om aan zijne woorden nadruk te geven en wachtte af, wat Frederik doen zou. Zeker dat had hij niet verwacht, dat zijn broeder in zulk een woedenden toorn tegen hem onsteken zou; zijne oogen vlamden in bunné kassen en met gebalde vuist kwam hij op hem los, en riep:

« Pak u weg uit den molen, waar gij niets te zeggen hebt; tot nu toe reikte mijn geduld, maar verder niet!»

Iskoud vielen deze woorden den jager op het lijf, toen hij eenklaps zag tot hoever de woordenwisseling zijn broeder gevoerd had. Hij vatte hem bij beide armen en sprak zoo zacht als het hem mogelijk was:

« Bedaar, Frederik, het is genoeg, geef mij de hand van vergeving, wanneer ik u teed gedaan heb, en laat alles vergeten zijn.»

« O! ik heb het vergeten en nog dat andere daarbij, maar het zal mij nog doen sterven.»

Hij wendde zijn gelaat af, wellicht om de tranen te verbergen, die in zijne oogen welden, en zeide:

« Ik zal het vergeten, maar ga nu heen en laat mij alleen zijn.»

Max gruwde bijna van de ruwe handelwijze van zijn broeder. Toen hij den molen verlaten had en weder in het woud was, liet hij zijn

omdat het op dezen dag is dat, door den bijstand van Maria, Pius VII uit de gevangenis van Savone verlost werd om op nieuwen pauselijken troon van Rome te beklimmen.

« Heden, dat de vijand op nieuw het kristen volk bedreigt gelijk eertijds; heden dat de opvolger van Pius VII een andere Pius gevangen is, heden hebt gij tot u zelve gezegd: « Onze glorierijke Pius IX is gevangen, laat ons voor » hem bijstand vragen aan Onze-Lieve-Vrouw » van Tongeren en zij zal medelijden met hem » en met de kerk hebben.

« Eertijds, door den bijstand van Maria, werden de slaven die gevangen waren op de oostelijke kusten verlost uit de ketenen die heden nog in de kerk van Tongeren bewaard worden, en zij bevonden zich eensklaps in vrijheid, hier, aan de voeten hunner beschermster. « Komt, hebt » gij gezegd, laat ons de miraculeuse maagd » gaan bidden, miraculis clara, zij zal den H. » Vader verlossen en weldra zal Pius IX slechts » zijne stem te voegen hebben met die der gansche Kerk om deze zegepraal van Maria te » bekomen.»

« Ja, ja! mijne broeders, het is onze vaste hoop: Maria zal deze vurige beden aanhooren! De Maagd van Tongeren zal haren goddelijken zoon naderen zoals eertijds Esther naderde tot koning Assuerus: « *Dona animam pro quo rogo et populum pro quo obsecro!* Verleen mij zal zij zeggen, de verlossing van mijnen opperpriester en het geluk van mijn volk! Geef de vrijheid weom aan de kerk en met de vrijheid de vrede en den rust aan de gansche zamenleving! Zie de gevoelens van die godvruchtige bevolkingen, luister naar de stem hunner gebeden en verwezenlijk, Heer, verwezenlijk weldra, huone rechtmatige hoop!»

Mgr de Montpellier had het woord in 't fransch gevoerd. Een tweede welsprekende redenaar, de E. P. Verbeke, beklom den kansel en vertaalde in het vlaamsch de warme redevoering van den bisschop. Daarna knielde de ontelbare menigte neder onder de benedictie van Z. Hoogerw. om weder op te staan onder het duizendmaal herhaalde geroep van Leve Maria! Leve O.-L.-V. van Tongeren! Leve Pius IX, Paus en Koning! Leven de Paus en de Kerk!

Dadelijk wordt het *Magnificat* aangeheft en onder dezen lofzang trekken de beide bisschoppen, Mgr de Montpellier en Mgr Swinkels, bisschop van Surinam terug de kerk in gevolgd door de pelgrims. De plechtigheid werd gesloten door de benedictie van het H. Sacrament en de vertooning der H. Reliquiën.

De bedevaart van Tongeren zal als een der merkwaardigste dagen in de geschiedenis onzer kerkelijke plechtigheden aangetekend blijven. Tranen van ontroering hebben wij zien ontvallen aan de oogen van lieden die zich door-

geweer rustig op zijne houders hangen, nog altijd stond die dreigende houding van zijn broeder hem voor den geest, en nog altijd kloonden die onstuimige woorden in zijne ooren. En hij dacht aan vroegere tijden, waarin zij zoo vreedzaam met elkander geleefd hadden, zoo zelfs dat de menschen zeiden: zie die twee, zij hebben één hart en één ziel. Toen was het hem als vernam hij een stem in zijn binnenste, die sprak: men moet de bedrukten openbreken en hen niet het hart nog meer drukken! Ja, hij gevoelde het, hij had wat gematiger in zijne woorden moeten zijn. En terwijl hij zoo peinsde, klonk er in eens aan zijne zijde een jeugdige frische stem, die in den helderen morgen wegstierf:

O, lieb', so lang du lieben kannst,
O, lieb', so lang du lieben magst.
Die stonde kommt, die stonde kommt
Wo du an Gräbern stehst und klagst.

Een wakkere, blozende jongen van ongeveer dertien jaren, liep vlug het woudpad af, doch hij bleef verschrikt staan, toen hij den somber peinzenden jager langs den weg zag gaan; hij wierp van ter zijde een schuchteren blik op hem en ijde toen voorbij.

« Ha, » mompelde Max bij zich zelve, « hij moet geen goed geweten hebben, die bengel, daar hij mij zoo voorbij vliegt; anders is hij zoo vrouwelijk en bangt mij als een klib aan het lijf.»

Doch de bengel was weldra achter het woud verdwenen en de gedachten van den jager waren wederom in den molen.

Verscheidene dagen gingen sinds dien tijd eentonig voorbij, zoowel op den Rommelsberg als beneden in het dorp. Noch de moeder, noch haar zoon spraken een enkel woord over de reis naar Amerika, maar vrouw Walters vergat het

EEN HART VAN WAS EN IJZER.

Een dorpsgeschiedenis in Zwitserland.

(Vervolg.)

Toen de torenklok van de dorpskerk twee uren in den sluimerenden nacht sloeg, was het licht op den Rommelsberg reeds lang uitgedoofd, maar twee harten konden geene rust vinden; Frederik en zijne moeder zagen den morgen aanbreken zonder een oog gesloten te hebben.

Het molenaar klapperde en het water dreef vroolijk de schoepen voort; de zon straalde zoo schoon in die duizend waterparelen als den vorigen dag, terwijl de golfjes lustig speelden als altijd. Mochten ook de harten der menschen dezelfde blijven! De raderen speelden hunne oude melodie, het ruischen van den stroom, dat den molenaarsknecht meer dan eens in een zoeten droom gewiegd had, klonk hem in het oor als weleer, die golven dansten denzelden dans, en hoe dikwerf had hij aan de lenning van de brug gestaan en zich in zijne gedachten door de golven laten voortvoeren naar een schoon land vol geluk en zonneglans. Dat was nu voorbij, het lag achter hem gelijk een droom en voor zijne oogen zweefde de nacht. Hij stond onder de loods, waarin de molenaar zijn wagen bergt, tegen een stijl geleund, zijn oog rustte in somber gepsins op het hooge woud, zonder op een bepaald punt gerestigd te zijn. Plotseling schijnt daar aan den rand van het woud iets zijne opmerkzaamheid te trekken, hij ziet met een scherpen blik daar heen monpelt eenige onsamenvangende woorden bij zichzelf en begeeft zich haastig in den molen.

Ongeveer na tien minuten, terwijl Frederik op den houten kast, die den bovensten molensteen omsluit, leunde en het koren boven in den trech-

ter langzaam door zijne vingers liet glijden, werd de ingang verdunderd en de jager stond in de deur. Frederik bemerkte hem niet, voor dat Max hem naderde en zijn zware hand op zijne schouders legde.

« Hoe is het met u, Frederik? Welk vreemd denkbeeld is u toch in hoofd en hart gekomen?»

« Ja, zoo is het gelegen; wanneer men hebben wil, waarop men rechtens aanspraak heeft, dan heet het, dat aan iemand een vreemd denkbeeld in het hoofd gekomen is. Doch gij vergist u zeer, wanneer gij mij door zulke redeneeringen den mond denkt te stoppen. Ik kan naar het gerecht gaan en het mijne vorderen, maar ik mag het niet doen om den wille van moeder. Maar gij zoudt het zeker verdiend hebben, wijl gij mij zulke harde woorden voor de voeten geworpen hebt. Doch wellicht zoudt gij mij te eeniger tijd gaarne het mijne geven, wanneer gij mij nog vinden kondet.»

Max stond aanvankelijk verslagen, hij zocht zich de woorden voor den geest te roepen, die hij den vorigen avond in zijne opgewondenheid gesproken had, maar zij wilden hem niet meer in volkomen helderheid voor zijn geest komen. Nog een oogenblik bleef hij geduldig zwijgen doch toen Frederik zich verwijderde, als was hij hem onverdragelijk, greep dezelfde opgewondenheid van den vorigen avond den jager weder aan. zijn oog straalde van vuur en zijn gelaat werd rood van toorn, en hij sprak met krachtige stem:

« Frederik is dat uw laatste woord? blijft gij er bij om ons te verlaten en ons uit huis en hove te verdrijven?»

« Niemand zendt u weg, » antwoordde Frederik, « dat weet gij zoo goed als ik; maar gij weet ook dat ik niet opgeef, wat ik mij voorgenomen heb, en dat is mijn laatste woord.»

« Goed, het mag gaan, zoals het wil, wij